

5. Цивільне право України. Особлива частина: Підручник / [Т.В. Боднар, С.М. Бервено, І.А. Безклубий та ін.]; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176с.

Федоряка Т.А.

(наук. кер. – доц. О.Г. Жданова-Неділько)

*магістрантка природничого факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г.Короленка*

ПРАВОВІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ЩО ОПИНИЛИСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Останніми роками відзначається посилення уваги держави до проблем сучасної родини. Адже сім'я – це основа суспільства, а стабільна соціальна держава починається з гармонійної щасливої родини.

Сімейними проблемами займаються Центри соціальних служб у справах дітей, сім'ї та молоді. До їхніх обов'язків уходить моніторинг ситуації на місці та безпосередня робота з кожним окремим випадком для усунення проблем, що виникають у цій сфері.

Зупинимося на правових основах соціальної роботи з родинами, що опинилися в складних життєвих обставинах (СЖО), оскільки цей напрям роботи неухильно набуває поширення, а з літа 2012 р. введено окрему посаду соціального працівника, який займається лише сімейними проблемами та здійснює соціальний супровід зазначеної вище категорії. Тож правова сторона цього питання надзвичайно актуальна.

Складні життєві обставини – це обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самотійно (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку зі старістю або за станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, зневажливе ставлення та негативні стосунки в сім'ї, малозабезпеченість, психологічний чи психічний розлад, стихійне лихо, катастрофа тощо) [3, с. 45].

Основні законодавчі акти, які регулюють роботу з сім'ями, що опинилися у СЖО, включають Цивільний та Сімейний кодекси України, закони України: «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про соціальні послуги», «Про органи та служби в справах неповнолітніх», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про звернення громадян», «Про інформацію».

Сімейний кодекс України спрямований передусім на утвердження, зміцнення сім'ї як соціального інституту. Закон України «Про охорону дитинства» визначає основні засади державної політики у сфері забезпечення реалізації прав дітей, їхнього соціального захисту та всебічного розвитку. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» визначає правові, організаційні, соціальні засади та гарантії державної підтримки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Законом України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» визначаються організаційні і правові засади соціальної роботи з дітьми. У Законі визначені такі поняття, як: «соціальний супровід», «соціальна профілактика», «соціальна реабілітація», «соціальне інспектування».

Відповідно до статті 4 Закону, об'єктами соціальної роботи є діти, молодь та члени їхніх сімей. Із метою захисту прав дітей, профілактики правопорушень серед неповнолітніх із неблагополучних сімей визначені напрями і зміст соціальної роботи: соціальна опіка, допомога та патронаж; попередження аморальної, протиправної, іншої асоціальної поведінки дітей та молоді; відновлення морального, психічного та фізичного стану дітей та молоді, їхніх соціальних функцій; контроль за дотриманням вимог законодавства щодо захисту прав і свобод дітей та молоді у сфері соціальної роботи з ними [2].

Закон України «Про соціальні послуги» визначає організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які опинилися в складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. У Законі роз'яснюються такі поняття, як «соціальні послуги», «складні життєві обставини», «соціальний працівник», «соціальне обслуговування», «соціальні служби», «реабілітація», визначені види соціальних послуг та організація їхнього надання [1].

Важливим у цій сфері є знання і виконання указів Президента України, постанов Верховної Ради України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, які видаються в межах компетенції на підставі законів і конкретизують юридичні права та обов'язки суб'єктів правовідносин, визначають механізми та заходи виконання. Основні з них: Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей», Указ Президента України «Про Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту», Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді», Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної програми подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006 – 2010 роки» [3, с. 50-53].

«Порядок взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах» від 14 червня 2006 р. затверджений

наказом міністерств України у справах сім'ї, молоді та спорту, охорони здоров'я, праці та соціальної політики, освіти і науки, внутрішніх справ, транспорту і зв'язку, Державного комітету України з питань виконання покарань. Документ розроблено з метою впровадження ефективного механізму взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у СЖО. Ним визначено порядок взаємодії щодо здійснення соціального супроводу сімей у кризових ситуаціях, вказані суб'єкти соціального супроводу, механізми його здійснення, процедуру впровадження системи заходів щодо виявлення, обліку та соціального супроводу сімей, члени яких перебувають у СЖО та потребують сторонньої допомоги.

«Порядок розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення» затверджений наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, міністерствами охорони здоров'я, освіти і науки, внутрішніх справ. Цей документ визначає механізм взаємодії структурних підрозділів міністерств та відомств, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у попередженні жорстокого поводження з дітьми, фізичного, сексуального, психологічного насильства, механізм надання невідкладної допомоги дітям, які потерпіли від жорстокого поводження. Відповідно до нього, поняття «жорстоке поводження з дитиною» означає будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного та соціального насилля над дитиною в сім'ї або поза нею. Координатором заходів щодо захисту дітей від жорстокого поводження з ними або реальної загрози його вчинення є служба у справах неповнолітніх.

«Порядок взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із закладами охорони здоров'я щодо надання медичної допомоги та соціальних послуг дітям та молоді» затверджений наказом міністерств України у справах сім'ї, молоді та спорту, охорони здоров'я. Зазначений Порядок визначає функції центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та закладів охорони здоров'я щодо надання медичної допомоги та соціальних послуг дітям і молоді на основі принципів дружнього підходу до молоді, рекомендованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Дитячим Фондом ООН (ЮНІСЕФ).

«Порядок взаємодії центрів соціальних служб для молоді із закладами охорони здоров'я з питань запобігання ранньому соціальному сирітству» затверджений наказом міністерств України у справах сім'ї, молоді та спорту, охорони здоров'я. Документ визначає загальні засади взаємодії центрів соціальних служб із закладами охорони здоров'я, а саме: створення, діяльність та інформування населення про роботу консультативних пунктів ЦСССДМ, з метою надання жінкам, які відмовляються від новонародженої дитини, та батькам, які тимчасово влаштовують / влаштували дитину у будинок дитини, соціально-педагогічних, психологічних, юридичних, інформаційних, соціально-економічних послуг [3, с. 54-55].

Обов'язки і повноваження соціальних працівників визначені положенням «Про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді», а також посадовими інструкціями.

Отже, робота з сім'ями, що опинилися в складних життєвих обставинах, має широку правову основу і чітко регламентується законом.

Література:

1. Закон України «Про соціальні послуги» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Соціальний супровід сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах: запитання та відповіді: [метод, посіб. / авт.-упор.: І. Д. Зверева, В. О. Кузьмінський, Ж. В. Петрочко та ін.]. - К. : Держсоцслужба, 2006. - 80 с.

Чмихало Т.М.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ОБМЕЖЕННЯ МОНОПОЛІЗМУ В УКРАЇНІ

Становлення ринкових відносин в Україні проходить в досить складних умовах. Економічна ситуація характеризується катастрофічною нестачею бюджетних коштів і неможливістю повноцінного державного фінансування економічних і соціальних програм. Вітчизняні підприємства, як правило, відірвані від стратегічних інвестиційних планів розвитку приватного бізнесу.

Основна маса вітчизняної продукції неконкурентоспроможна на світовому ринку. Таким чином, ще на початку ринкових реформ українські підприємства діяли без належних стратегічних розрахунків. Іншими словами, в Україні була використана помилкова модель переходу до ринку, в основі якої покладено принципи, які не дозволяють швидко створити нормально функціонуючу ринкову економіку [3].

Як відомо, антимонопольна політика і антимонопольне законодавство не мають за мету заборону або ліквідацію монопольних утворень. Тому реальне завдання антимонопольної політики полягає в тому, щоб поставити діяльність монополії на державний контроль, зробити неможливим зловживання монопольним становищем [4, с. 68]. У широкому розумінні зміст терміну монополія («моно» один, «полео» продаю) означає обов'язкове існування певної економічної виключності становища фірми, об'єднання підприємств або й цілої галузі. Незалежно від того, як виникає ця